

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування

Навчально-науковий інститут права
Кафедра конституційного права та галузевих дисциплін

07-02-70

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до практичних занять та самостійної роботи

з навчальної дисципліни

«Особливості розгляду окремих категорій цивільних справ»

*для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
за освітньо-професійною програмою «Право» спеціальності
081 «Право» денної та заочної форми навчання*

Рекомендовано науково-методичною
рада з якості ННІ права
Протокол № 02 від 18 жовтня 2019 р.

Рівне – 2019

Методичні вказівки до виконання практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Особливості розгляду окремих категорій цивільних справ» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Право» спеціальності 081 «Право» денної та заочної форми навчання, в галузі знань 08 «Право» [Електронне видання] / Водоп'ян Т. В. – Рівне : НУВГП, 2019. – 18 с.

Укладач: Водоп'ян Т. В., к.ю.н., доцент кафедри конституційного права та галузевих дисциплін.

Відповідальна за випуск: Міщук І. В., к.ю.н., завідувач кафедри конституційного права та галузевих дисциплін.

Керівник групи
забезпечення спеціальності
081 «Право»

Кафарський В. І.

© Водоп'ян Т. В., 2019
© НУВГП, 2019

ЗМІСТ

Передмова	4
1. Опис навчальної дисципліни та її структура	5
1.1. Опис навчальної дисципліни	5
1.2. Тематика практичних занять	6
1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики	6
1.4. Критерії та шкала оцінювання	6
2. Плани практичних занять	7
3. Самостійна робота студентів	12
4. Рекомендована література	15

Передмова

Шановні студенти!

Фахівець-правник повинен володіти навичками судового супроводу різних категорій цивільних справ. Дисципліна «Особливості розгляду окремих категорій цивільних справ» - це система знань у галузі цивільного процесуального права, необхідних і достатніх для формування цілісного уявлення про процесуальні особливості розгляду і вирішення окремих категорій цивільних спорів.

Студент в процесі вивчення курсу «Особливості розгляду окремих категорій цивільних справ» опановує тематимку особливостей розгляду цивільних справ на певних етапах цивільного процесу, а також щодо окремих категорій цивільних справ, що розглядаються в порядку цивільного судочинства. Особливу увагу зосереджено на міжнародних договорах, підзаконних актах тощо.

Основні завдання практичних занять полягають у засвоєнні теоретичних та практичних положень особливостей розгляду певних категорій цивільних справ. У процесі обговорення, студенти навчаються формулювати і викладати свої думки і висновки, застосовувати теоретичні положення відповідно до практичних вимог законодавства в Україні, аналізувати процесуальні документи. Основою ефективного опанування проблематикою розгляду окремих категорій цивільних справ на практичних заняттях є вивчення лекцій, узагальнень судової практики, наукових періодичних видань. Опанування положень курсу передбачає не тільки міцне засвоєння визначень тих чи інших категорій, характерних рис та ознак, але й розуміння різних точок зору провідних науковців.

Для вироблення у студентів практичних навичок викладач пропонує їм вирішити задачі, що являють собою конкретні справи з практики судів. Студент повинен здійснити теоретичний аналіз ситуації і проаналізувати судову практику в даній категорії цивільних справ.

Основними формами вивчення навчальної дисципліни є лекції, практичні заняття, самостійна робота, поточний і підсумковий контроль. Важливим для засвоєння студентами навчального матеріалу є вивчення рекомендованих у програмі законів та підзаконних нормативних актів, а також літературних джерел, дотримання вимог та рекомендацій, які ставляться науково-педагогічними працівниками кафебри.

1.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ЇЇ СТРУКТУРА

1.1 Опис навчальної дисципліни

Дана програма розроблена відповідно до навчальним плану підготовки юристів-магістрів денної та заочної форми навчання НУВГП. Вона визначає обсяг і зміст навчальної дисципліни «Особливості розгляду окремих категорій цивільних справ».

Метою вивчення дисципліни «Особливості розгляду окремих категорій цивільних справ» в вищому навчальному закладі є забезпечення підготовки висококваліфікованих фахівців з таким рівнем знань, вмінь і навичок у галузі право, які б забезпечували досягнення таких цілей:

а) науково-юридична:

- поглиблене вивчення студентами теоретичних положень дисципліни «Особливості розгляду окремих категорій цивільних справ», набуття спеціальних практичних навичок і вмінь ефективного застосування теоретичних знань, правильно тлумачити та застосовувати норми цивільного законодавства;

- опанування студентами необхідного рівня науково-методологічної підготовки, який забезпечує їм бачення виникаючих проблем, шляхів їх розв'язання, використовуючи навички творчого мислення та самоудосконалення свого професійного рівня;

- формування навичок прийняття рішень у правових ситуаціях, опанування логікою доказування при встановленні об'єктивної істини у правопорушенні, а також складання процесуальних документів і ділових паперів;

б) загальноосвітня:

- підвищення юридичної культури та ерудиції фахівців, оволодіння позитивним досвідом інших держав щодо застосування знань в галузі цивільного судочинства;

в) виховна:

- формування відданості ідеям істини, добра, справедливості і законності, почуття відповідальності перед суспільством, державою та людиною.

1.2 Тематика практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Особливості розгляду справ у позовному провадженні	2	1
2	Особливості розгляду справ у наказному та окремому провадженні	2	1
3	Особливості розгляду цивільних справ на стадії перегляду судових рішень	2	1
4	Особливості розгляду цивільних справ пов'язаних із виконанням судових рішень	2	1
5	Особливості розгляду справ, що виникають із цивільних правовідносин	2	-
6	Особливості розгляду справ, що виникають із сімейних правовідносин	2	-
7	Особливості розгляду справ, що виникають із трудових правовідносин	2	1
8	Особливості розгляду справ, що виникають із житлових та земельних правовідносин	2	1
Разом		16	6

1.3 Контрольні заходи та засоби діагностики

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- оцінювання роботи студента на лекціях;
- усного опитування на практичних заняттях, оцінки розв'язання ситуаційних та тестових завдань та участі у обговоренні проблемних питань;
- виконання поточних контрольних робіт за темами змістових модулів.

1.4. Критерії та шкала оцінювання

Оцінювання результатів поточного контролю проводиться у розрахунку від 0 до 60 балів. Основними методами оцінювання є:

1. аналіз усних відповідей;
2. виконання практичних завдань.

Оцінювання виконання завдань здійснюється за такими

критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленими до цілого числа):

0% - завдання не виконано;

40% - завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% - завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки несистемного характеру ;

100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Шкала оцінювання

Кількість набраних балів студентом	Оцінка за національною шкалою
90-100 балів	Відміно
82-89 балів	Добре
74-81 балів	
64-73 балів	
60-63 балів	Задовільно
35-59 балів	
	Незадовільно з можливістю повторного складання
1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу

2.ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Модуль 1

Змістовий модуль 1.

Особливості розгляду справ на певних стадіях цивільного процесу

Тема: Особливості розгляду справ у позовному провадженні

План заняття

1. Поняття позову і його елементи.
2. Захист інтересів відповідача від позову.
3. Забезпечення позову.

4. Загальне та спрощене позовне провадження.
5. Правові наслідки відкриття провадження у справі.
6. Підготовче провадження.
7. Судовий розгляд цивільних справ.
8. Закінчення справи без винесення судового рішення.
9. Рішення суду першої інстанції.
10. Усунення недоліків рішення судом, який його ухвалив..

Ключові терміни та поняття

Позов, позовна заява, зустрічний позов, мирова угода, зупинення провадження по справі, відкладення розгляду справи, заочний розгляд справи, спрощене провадження.

Теми доповідей

1. Право на позов в матеріальному та процесуальному сенсах.
2. Спрощене позовне провадження як новий інститут цивільного процесу.

Тема: Особливості розгляду справ у наказному та окремому провадженні
План заняття

1. Сутність наказного провадження.
2. Підстави для видачі судового наказу.
3. Скасування судового наказу. Набрання судовим наказом законної сили.
4. Загальна характеристика окремого провадження, його особливості.
5. Справи про зміну правового статусу фізичної особи та встановлення фактів, що мають юридичне значення.
6. Справи про визнання або відновлення неоспорюваних суб'єктивних прав.
7. Справи про застосування встановлених законом заходів щодо захисту прав та законних інтересів.

Ключові терміни та поняття

Судовий наказ, визнання особи безвісно відсутньою, юридичний факт, безспірність вимог, колективний позов.

Теми доповідей

1. Судовий наказ як процесуальний акт і виконавчий документ.
2. Особливості розгляду справ про зміну обсягу дієздатності фізичної особи.

**Тема: Особливості розгляду цивільних справ на стадії
перегляду судових рішень**

План заняття

1. Загальна характеристика апеляційного оскарження та перевірки судових рішень і ухвал.
2. Підготовка справи до розгляду в суді апеляційної інстанції.
3. Розгляд справи судом апеляційної інстанції.
4. Повноваження суду апеляційної інстанції.
5. Сутність та значення перегляду судових рішень в касаційному порядку.
6. Підготовка справи до розгляду в касаційному порядку.
7. Повноваження суду касаційної інстанції.
8. Підстави та порядок передачі справи на розгляд палати, об'єднаної палати, Великої Палати Верховного Суду.
9. Підстави перегляду за нововиявленими або виключними обставинами.
10. Процесуальний порядок перегляду за нововиявленими або виключними обставинами.

Ключові терміни та поняття

Право апеляційного оскарження, право касаційного оскарження, нововиявлені обставини, виключні обставини.

Теми доповідей

1. Порядок перегляду ухвал в апеляційному та касаційному провадженнях.
2. Розгляд справ Великою Палатою ВС.

**Тема: Особливості розгляду цивільних справ пов'язаних із
виконанням судових рішень**

План заняття

1. Виконання судових рішень як частина цивільного процесу.
2. Учасники виконавчого провадження.
3. Загальні правила виконавчого провадження.
4. Підстави виконання та виконавчі документи.
5. Порядок та умови здійснення виконавчого провадження.
6. Окремі виконавчі дії.
7. Оскарження дій або бездіяльності державного виконавця.

Ключові терміни та поняття

Поворот виконання, скарга на дії двс, приватаний виконавець, зміна способу виконання, розстрочка виконання.

Теми доповідей

1. Роль суду у стадії виконання судових рішень.
2. Звернення стягнення на майно боржника.
3. Виконання рішень про передачу певних предметів і здійснення певних дій.
4. Судовий контроль за виконанням судових рішень, його правова природа.

Змістовий модуль 2

Особливості розгляду окремих категорій цивільних справ

Тема: Особливості розгляду справ, що виникають із цивільних правовідносин

План заняття

1. Особливості розгляду цивільних справ пов'язаних із цивільним статусом фізичної особи.
2. Особливості розгляду цивільних справ пов'язаних із особистими немайновими правами фізичних осіб.
3. Особливості розгляду цивільних справ щодо недійсності правочинів.
4. Особливості розгляду цивільних справ пов'язаних із договірними відносинами.
5. Особливості розгляду цивільних справ, що виникають з кредитних правовідносин.
6. Особливості розгляду цивільних справ, що виникають із відшкодування шкоди.
7. Особливості розгляду цивільних справ, що виникають із спадкових правовідносин

Ключові терміни та поняття

Фізична особа, дієздатність, недійсність правочинів, моральна шкода, матеріальна шкода, кредитний договір, спадщина.

Теми доповідей

1. Розгляд справ про захист права власності.
2. Розгляд справ у сфері охорони здоров'я.

Тема: Особливості розгляду справ, що виникають із сімейних правовідносин

План заняття

1. Особливості розгляду цивільних справ пов'язаних із наданням права на шлюб, розірванням шлюбу, визнання його недійсним.

2. Особливості розгляду цивільних справ що виникають із майнових відносин подружжя.

3. Особливості розгляду цивільних справ, що виникають щодо батьківства, материнства.

4. Особливості розгляду цивільних справ, що виникають щодо стягнення аліментів.

5. Особливості розгляду цивільних справ, що виникають з усиновлення

6. Особливості розгляду цивільних справ пов'язаних із позбавленням та поновленням батьківських прав.

Ключові терміни та поняття

Подружжя, право власності, емансипація, недієздатна особа, обмежено дієздатна особа, часткова дієздатність, неповна дієздатність, безвісна відсутність, опіка, піклування., аліменти.

Теми доповідей

1. Особливості розгляду справ пов'язаних із застосуванням допоміжних репродуктивних технологій.

2. Умови стягнення аліментів на батьків.

Тема: Особливості розгляду справ, що виникають із трудових правовідносин

План заняття

1. Особливості розгляду цивільних справ пов'язаних із поновленням на роботі.

2. Особливості розгляду цивільних справ, що виникають з відносин по оплаті праці.

3. Особливості розгляду цивільних справ пов'язаних із стягненням заробітної плати за час вимушеного прогулу.

4. Особливості розгляду цивільних справ пов'язаних із визнанням необґрунтованими дисциплінарних стягнень.

5. Особливості розгляду цивільних справ пов'язаних із стягненням з працівника матеріальної шкоди, заподіяної підприємству, установі, організації.

Ключові терміни та поняття

Оплата праці, поновлення на роботі, дисциплінарна відповідальність, матеріальна відповідальність.

Теми доповідей

1. Стягнення моральної шкоди у трудових спорах.

2. Зміна істотних умов праці в судовій практиці.

**Тема: Особливості розгляду справ, що виникають із
житлових та земельних правовідносин
План заняття**

1. Особливості розгляду цивільних справ про визнання права користування жилим приміщенням.

2. Особливості розгляду цивільних справ пов'язаних із перебудовою і переплануванням жилих приміщень.

3. Особливості розгляду цивільних справ пов'язаних із приватизацією жилих приміщень.

4. Справи про виділ частки з будинку (поділ будинку), що є спільною власністю (частковою чи сумісною).

5. Особливості розгляду цивільних справ, що виникають з приводу володіння, користування і розпорядження земельними ділянками, що перебувають у власності громадян і юридичних осіб.

6. Особливості розгляду цивільних справ пов'язаних із відшкодуванням збитків, завданих власникам землі.

Ключові терміни та поняття

Спільна власність, поділ майна, виділення майна, оренда житла, суборенда житла, підстави для припинення права користування житлом.

Теми доповідей

1. Справи про визнання особи такою, що втратила право користування жилим приміщенням.

2. Справи про обмін жилого приміщення

3. Особливості розгляду цивільних справ пов'язаних із орендою землі.

3. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота сприяє кращому засвоєнню студентами матеріалу з навчальної дисципліни «Особливості розгляду справ у позовному провадженні» та формуванню у них навичок та вмінь одержувати додаткові знання.

Формами самостійної роботи студентів є:

- доопрацювання матеріалів лекцій та опрацювання літератури, що пропонується до вивчення по темах навчальної дисципліни;

- підготовка до практичних (семінарських) занять, виконання завдань по темах практичних занять;

- підготовка письмових доповідей та рефератів по наведеній

тематиці;

- робота в інформаційних мережах;
- вибір теми, розробка плану та написання реферативної роботи;
- самостійне вивчення та складання конспектів по темах, що виносяться на самостійне вивчення.

Результативність самостійної роботи виявляється під час заслуховування та обговорення доповідей, захисту рефератів, поточного модульного контролю знань, перевірки письмових відповідей та підсумкового оцінювання успішності студентів у сесію.

Перелік тем для рефератів

1. Забезпечення доказів.
2. Розгляд справи в порядку наказного провадження.
3. Особливості розгляду малозначних справ.
4. Усунення недоліків рішення судом, який його ухвалив.
5. Заочний розгляд справи.
6. Розгляд справ у порядку спрощеного провадження.
7. Розгляд судом справ про видачу і продовження обмежувального припису.
8. Перегляд справ за нововиявленими або виключними обставинами.
9. Заходи примусового виконання судових рішень.
10. Врегулювання спору за участю судді.
11. Особливості розгляду справ про стягнення аліментів.
12. Особливості розгляду справ про право власності.
13. Особливості розгляду цивільних справ пов'язаних із особистими немайновими правами фізичних осіб.
14. Особливості розгляду цивільних справ, що виникають із спадкових правовідносин.
15. Особливості розгляду цивільних справ, що виникають з усиновлення.
16. Особливості розгляду цивільних справ пов'язаних із стягненням заробітної плати за час вимушеного прогулу.
17. Справи про виселення з гуртожитків.
18. Особливості розгляду цивільних справ пов'язаних із відшкодуванням збитків, завданих власникам землі.
19. Розгляд судами справ про відшкодування моральної шкоди.
20. Розгляд справ пов'язаних із страхуванням.

21. Повноваження представника в цивільному процесі.
22. Особливості провадження у справах за участю іноземців.
23. Особливості участі у цивільному процесі неповнолітніх.
24. Провадження у справах про визнання та виконання рішень іноземних судів.
25. Адвокатська етика. Конфлікт інтересів.

4. Рекомендована література

4.1.Базова

1. Архіпов В.В. Судово-товарознавча експертиза товарів народного споживання та послуг. Теорія та практика. К., 2008.
2. Буряк В.Я. Трудові спори: порядок їх вирішення в Україні. К., 2003.
3. Васильєв С.В. Особливості розгляду окремих категорій цивільних справ. Навчальний посібник. Х., 2012.
4. Васильєв С.В. Порівняльний судовий процес. К., 2015.
5. Васильєв С.В. Судовий розгляд окремих категорій цивільних справ. Х., 2018.
6. Гусаров К. В. Перегляд судових рішень в апеляційному та касаційному порядкух. Х., 2010.
7. Комаров В. В. Международный коммерческий арбитраж. Х., 2009.
8. Комаров В. В. Окреме провадження. Х., 2011.
9. Комаров В. В. Позовне провадження. Х., 2011.
10. Комаров В. В. Право на справедливий судовий розгляд. Х., 2007.
11. Комаров В. В. Проблеми теорії та практики цивільного судочинства. Х., 2008.
12. Комаров В. В. Цивільне процесуальне право у практиці Верховного Суду України. Х., 2011.
13. Комаров В. В. Цивільне процесуальне право України: практика застосування. Х., 1993.
14. Короед С.О. Процесуальне забезпечення ефективності цивільного судочинства. К., 2013. 509 с.
15. Котелевець А.В., Мирошніченко Є.О. Деякі особливості правового захисту неповнолітніх: на матеріалах судової практики. Х., 2008.
16. Кравчук В. М. Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України. К., 2006.
17. Курс цивільного процесу. Х., 2011.
18. Луспенік Д. Д. Настільна книга професійного судді при розгляді цивільних справ(складання судових процесуальних документів за новим ЦПК України). Х., 2005.
19. Палиюк В.П. Особливості розкриття банківської таємниці судами. К., 2009.
20. Палиюк В.П. Судовий захист клієнтів поточних та вкладних

(депозитних) рахунків: теорія та практика. К., 2011.

21. Проблеми науки цивільного процесуального права. Х., 2002.

22. Сакара Н. Ю. Проблема доступності правосуддя у цивільних справах. Х., 2010.

23. Судова практика Європейського суду з прав людини. Рішення суду щодо України. К., 2005.

24. Теорія та практика судової діяльності. К., 2007.

25. Тертишніков В. І. Цивільний процес України. Х., 2011.

26. Фурса С. Я. Цивільний процесуальний кодекс України. К., 2006.

27. Цивільне процесуальне право, за ред. С. С. Бичкової. К., 2006.

28. Цивільне процесуальне право України: підруч., за ред. В. В. Комарова. Х., 1999.

29. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути; за ред. В. В. Комарова. Х., 2016. 848 с.

30. Ізарова І. О., Ханік-Посполітак Р. Ю. Цивільний процес України. К., 2018.

31. Цивільний процес України; за ред. С. Я. Фурси. К., 2009.

32. Цувіна Т. А. Право на суд у цивільному судочинстві. Х., 2015.

33. Штефан М. Й. Цивільне процесуальне право України. К., 2005.

34. Штефан О. О. Позовне провадження у справах з авторських і суміжних правовідносин у цивільному судочинстві України : монографія. К., 2003.

2.2. Допоміжна:

1. Конституція України, 1996.

2. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року.

3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року.

4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року.

5. Закон України «Про судоустрій і статус суддів». 2016.

6. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23 лютого 2006 року.

7. Закон України «Про доступ до судових рішень» від 22 грудня 2005 року.

8. Постанова Пленуму Верховного Суду України №9 від 06.11.2009р. «Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними».

9. Постанова Пленуму Верховного Суду України №6 від 27.03.1992р. «Про практику розгляду судами цивільних справ за позовами про відшкодування шкоди».

10. Постанова Пленуму Верховного Суду України №4 від 31.03.1995р. «Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди».

11. Постанова Пленуму Верховного Суду України №5 від 12.04.1996р. «Про практику розгляду цивільних справ за позовами про захист прав споживачів».

12. Постанова Пленуму Верховного Суду України №1 від 27.02.2009р. «Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи».

13. Постанова Пленуму Верховного Суду України №7 від 30.05.2008р. «Про судову практику у справах про спадкування».

14. Постанова Пленуму Верховного Суду України №11 від 21.12.2007р. «Про практику застосування судами законодавства при розгляді справ про право на шлюб, розірвання шлюбу, визнання його недійсним та поділ спільного майна подружжя».

15. Постанова Пленуму Верховного Суду України №3 від 15.05.2006р. «про застосування судами окремих норм Сімейного кодексу України при розгляді справ щодо батьківства, материнства та стягнення аліментів».

16. Постанова Пленуму Верховного Суду України №3 від 30.03.2007р. «Про практику застосування судами законодавства при розгляді справ про усиновлення і про позбавлення та поновлення батьківських прав».

17. Постанова Пленуму Верховного Суду України №9 від 06.11.1992р «Про практику розгляду судами трудових спорів».

18. Постанова Пленуму Верховного Суду України №7 від 16.04.2004р. «Про практику застосування судами земельного законодавства при розгляді цивільних справ».

19. Постанова Пленуму Верховного Суду України №14 від 18.12.2009р. «Про судові рішення у цивільній справі».

4.3 Інформаційні ресурси

1. Верховний Суд. Малозначні справи. URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/pro_sud/pravozast_cpk/maloznachni_spravi (дата звернення: 18.10.2019).
2. Іліопол І.М. Апеляційне провадження в цивільному процесі України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/10499/%D0%86%D0%B%D1%96%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BB%20%D0%86.%D0%9C..pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 18.10.2019).
3. Штефан А.С. Зміст принципу змагальності у новій редакції ЦПК. URL: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2018/09/shtefan_55.pdf (дата звернення: 18.10.2019).
4. Сафончик О.І. Деякі питання поділу корпоративних прав подружжя. За законодавством України. URL: http://www.lj.kherson.ua/2018/pravo01/part_1/19.pdf (дата звернення: 18.10.2019).
5. Верховна Рада України. URL: <http://www.rada.kiev.ua> (дата звернення: 18.10.2019).
6. Головне управління державної служби України. URL: <http://www.guds.gov.ua> (дата звернення: 18.10.2019).
7. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua> (дата звернення: 18.10.2019).
8. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: www.reyestr.court.gov.ua (дата звернення: 18.10.2019).